

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародної електронної комерції та готельно-ресторанної
справи

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-
педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

" _____ " _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія прийняття рішень

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 Міжнародні відносини

(шифр і назва)

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

(шифр і назва)

освітня програма Міжнародна електронна комерція

(шифр і назва)

спеціалізація _____

(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2022/ 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

«30 серпня» 2022 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

Решетняк Олена Іванівна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри міжнародної електронної комерції та готельно-ресторанної справи

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародної електронної комерції та готельно-ресторанної справи

Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри міжнародної електронної комерції та готельно-ресторанної справи

(підпис)

Наталя ДАНЬКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
(керівником проєктної групи) Міжнародна електронна комерція
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проєктної групи) Міжнародна електронна комерція

(підпис)

Світлана СТРАПЧУК

Програму погоджено науково-методичною комісією
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії _____

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Теорія прийняття рішень» складена відповідно до освітньо-професійної програми «**Міжнародна електронна комерція**» підготовки бакалавра за спеціальністю 292 «**Міжнародні економічні відносини**».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 Мета вивчення курсу «Теорія прийняття рішень» полягає у формуванні у студентів вмінь і навичок з концептуально-теоретичних основ методів та моделей прийняття рішень та оволодіння сучасною методологією їх практичного використання в галузі міжнародних відносин, зокрема у міжнародній електронній комерції.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія прийняття рішень» є:

- формування наступних загальних компетентностей

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим

ЗК4. Здатність продукувати нові ідеї, системно мислити, проявляти креативність, гнучкість, вміння управляти часом.

ЗК5. Здатність до усної та письмової загальної комунікації державною та іноземними мовами

ЗК6. Здатність до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, програмних пакетів загального і спеціального призначення

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та оцінювання інформації, процесів та явищ з різних джерел з метою виявлення проблем, формулювання висновків (рекомендацій), вироблення рішень на основі логічних аргументів, забезпечення якості виконуваних робіт з урахуванням національних та міжнародних вимог, адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків

ЗК10. Здатність мотивувати та розробляти ефективну систему організації праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу

ЗК11. Здатність брати участь у розробці проектів, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК12. Вміння використовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій

- формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей

ФК 4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм МЕВ на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК 5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них

ФК 6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

ФК 7. Здатність застосовувати базові знання, аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.

ФК 11. Здатність застосовувати базові знання у сфері міжнародних економічних відносин з використанням нормативно-розпорядчих документів, довідкових матеріалів

ФК 12. Знання теоретичних основ та практичних навичок оцінювання й аналізу безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ФК 13. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК 14. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування МЕВ для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ФК 15. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3. Кількість кредитів: 6 (3 кредити – 3 курс, 5 семестр; 3 кредити – 3 курс, 6 семестр;)

1.4. Загальна кількість годин: 180

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-
Семестр	
5-й, 6-й	-
Лекції	
46 год 20 год – 5-й семестр 26 год – 6-й семестр	-
Практичні, семінарські заняття	
31 год 15 год – 5-й семестр 16 год – 6-й семестр	-
Самостійна робота	
103 год 55 год – 5-й семестр 48 год – 6-й семестр	-
в т.ч. індивідуальні завдання (контрольна робота)	

1.6. Заплановані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до ОПП:

Програмні результати навчання:

ПРН1. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя, дотримуватися принципів безперервного розвитку та постійного самовдосконалення; прагнути професійного зростання, у тому числі в сфері міжнародної електронної комерції, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Мислити креативно та критично, мати навички таймменеджменту, критично оцінювати наслідки продованих ідей.

ПРН3. Демонструвати навички письмової та усної комунікації державною та іноземними мовами, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН4. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення

ПРН5. Демонструвати абстрактне мислення, застосовувати методології дослідження; виявляти, окреслювати та формалізувати проблеми; систематизувати й упорядковувати отриману інформацію; оцінювати та пояснювати вплив ендегенних і екзогенних факторів на процеси та явища у світовому господарстві (у тому числі міжнародної електронної комерції); формулювати висновки і розробляти рекомендації з метою адаптації до нової ситуації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища

ПРН6. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності

функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН7. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути критичним і самокритичним, розуміти детермінанти впливу на спілкування з представниками інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності та поваги до них

ПРН8. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН14. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати результативність їх функціонування

ПРН15. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм МЕН на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях

ПРН16. Розуміти та застосовувати базові знання основних нормативно-правових актів і довідкових матеріалів, чинних стандартів і технічних умов, інструкцій та інших нормативнорозпорядчих документів у сфері міжнародних економічних відносин, міжнародної електронної комерції

ПРН18. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків, ілюструвати і презентувати результати оцінювання, підсумовувати та розробляти рекомендації, заходи з адаптації до змін міжнародного середовища

ПРН21. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Тема 1. Загальні аспекти прийняття рішень

Рішення. Класифікація рішень. Послідовність і зміст основних етапів процесу прийняття рішень. Проблемна ситуація. Вимоги до прийняття управлінських рішень. Функції управлінських рішень.

Тема 2. Психологічні особливості прийняття рішень

Особливості прийняття і опрацювання інформації децидентом. Організація опрацювання інформації людиною. Дескриптивні дослідження проблем прийняття рішень. Психологічні теорії поведінки при ухваленні рішень. Психологічні особливості отримання експертної інформації, необхідної для прийняття рішень. Особливості отримання інформації від експертів. Особливості лінгвістичного та гносеологічного аспекту спілкування з експертом. Класифікація методів отримання інформації. Психологія прийняття рішень. Психологічні аспекти сприйняття ризику. Особливості одноосібних рішень. Особливості багатоособових рішень. Формальні та творчі компоненти у прийнятті рішень. Організація та контроль виконання рішень. Типологія стилів керівництва.

Тема 3. Вступ до теорії прийняття рішень

Предмет теорії прийняття рішень. Принцип раціональності рішень. Формальний підхід до прийняття рішень. Етапи процесу прийняття рішень та формальні моделі. Зміст процесу прийняття рішень. Послідовність етапів процесу прийняття рішень. Моделювання в економіці. Типи моделей. Класифікація задач дослідження операцій. Приклади задач дослідження операцій. Коротка історична довідка

Ефективність у прийнятті рішень. Методи оцінки ефективності рішень.

Тема 4. Бінарні відношення у теорії прийняття рішень

Бінарні відношення та операції над ними. Види та операції над бінарними відношеннями. Бінарні відношення в теорії прийняття рішень. Бінарні відношення та система переваг децидента. Впорядковані множини та їх властивості. Структури «домінування-байдужість» та впорядковані множини. Представлення переваг децидента за допомогою функцій та механізмів вибору. Поняття функції вибору. Функції та механізми вибору. Властивості механізмів вибору

Тема 5. Метризовані відношення в прийнятті рішень

Шкали вимірювання та їхня інваріантність. Переваги децидента та шкали вимірювання. Інваріантність стосовно припустимих перетворень шкали вимірювань. Міри близькості та метризовані відношення. Види метризованих відношень. Міри близькості на бінарних відношеннях. Вимірювання переваг в емпіричних системах

РОЗДІЛ 2. ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЗА УМОВ БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОСТІ ТА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Тема 6. Багатокритерійність та невизначеність у прийнятті рішень

Умови оптимальності за Парето. Проблеми пошуку оптимальних розв'язків багатокритерійних задач. Оптимальність за Парето та Слейтером. Необхідні та достатні умови оптимальності за Парето. Метод аналітичної ієрархії (MAI). Ієрархії та пріоритети. Обґрунтування методу аналітичної ієрархії. Побудова ієрархії MAI. Прийняття раціональних рішень в багатокритерійних задачах. Умови раціональності принципів

прийняття рішень. Принципи прийняття рішень. Принципи вибору та бінарні відношення. Класифікація невизначеностей. Проблема прийняття рішень в умовах невизначеності. Класифікація невизначеностей. Ризики у прийнятті рішень. Поняття ризику. Ідентифікація, контроль та управління ризиками .

Тема 7. Лінгвістична невизначеність та нечіткість

Нечіткі множини та операції над ними. Означення нечіткої множини. Операції над нечіткими множинами. Відображення нечітких множин. Багатовимірні нечіткі відображення та прообрази. Нечіткі відношення. Означення та операції над нечіткими відношеннями. Властивості нечітких відношень. Формальна постановка завдання досягнення нечіткої мети. Нечіткі відношення переваги. Проблеми вибору за відношенням переваги. Властивості нечітких відношень переваги

Тема 8. Теорія корисності

Історія розвитку концепції корисності. Вектор споживання в економіці та його властивості. Розвиток концепції корисності в філософії та економіці. Види корисності. Раціональний вибір на ґрунті функції корисності. Постулати раціонального вибору в економіці. Парадокси вибору на ґрунті корисності. Умови існування функції корисності. Поведінка децидента та умови раціонального вибору. Ідентифікація значень параметрів функцій корисності. Умови незалежності критеріїв. Декомпозиція багатовимірної функції корисності. Ідентифікація значень параметрів функцій корисності. Багатокритерійна теорія корисності

Тема 9. Лінійне програмування та прийняття рішень

Загальна задача лінійного програмування. Дві стандартні форми задач лінійного програмування. Канонічна форма основної задачі лінійного програмування. Геометрична інтерпретація задач лінійного програмування. Основні аналітичні властивості задач лінійного програмування. Постановка транспортної задачі і особливості її структури. Застосування транспортних моделей для розв'язування деяких економічних задач.

Тема 10. Практичне застосування моделей та методів прийняття рішень

Системи масового обслуговування (СМО) Марковські процеси. Потік подій. Формулювання задачі, характеристики та класифікація СМО. Моделі народження і загибелі. Деякі прості СМО.

Методи мережевого (сітьового) планування. Основні поняття. Метод критичного шляху. Мінімізація мережі. Задача знаходження найкоротшого шляху. Врахування вартісних факторів при реалізації мережевого графіка

Теорія ігор і прийняття рішень. Основні поняття теорії ігор. Види ігор. Методи розв'язування антагоністичних матричних ігор

Імітаційне моделювання. Типи імітаційних моделей. Ідея методу Монте-Карло. Основні елементи статистичного моделювання. Методи генерування вибіркового значень. Методи збору статистичних даних. Системи імітаційного моделювання

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	інд	ср		л	п	інд	ср
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ (5-й семестр)										
Тема 1. Загальні аспекти прийняття рішень	12	4	2		11					
Тема 2. Психологічні особливості прийняття рішень	10	4	2		11					
Тема 3. Вступ до теорії прийняття рішень		4	2		11					
Тема 4. Бінарні відношення у теорії прийняття рішень		4	4		11					
Тема 5. Метризовані відношення в прийнятті рішень		4	5		11					
Разом за розділом 1	90	20	15		55					
РОЗДІЛ 2. ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЗА УМОВ БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОСТІ ТА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ (6-й семестр)										
Тема 6. Багатокритерійність та невизначеність у прийнятті рішень	14	6	4		10					
Тема 7. Лінгвістична невизначеність та нечіткість	10	6	2		8					
Тема 8. Теорія корисності	12	2	2		8					
Тема 9. Лінійне програмування та прийняття рішень	10	4	4		8					
Тема 10. Практичне застосування моделей та методів прийняття рішень	12	8	4		14					
Разом за розділом 2	90	26	16		48					
Всього годин	180	46	31		103					

4. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Загальні аспекти прийняття рішень	2
Тема 2. Психологічні особливості прийняття рішень	2
Тема 3. Вступ до теорії прийняття рішень	2
Тема 4. Бінарні відношення у теорії прийняття рішень	4
Тема 5. Метризовані відношення в прийнятті рішень	5
Тема 6. Багатокритерійність та невизначеність у прийнятті рішень	4
Тема 7. Лінгвістична невизначеність та нечіткість	2
Тема 8. Теорія корисності	2
Тема 9. Лінійне програмування та прийняття рішень	4
Тема 10. Практичне застосування моделей та методів прийняття рішень	4
Разом	31

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	<p>Тема 1. Загальні аспекти прийняття рішень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність «рішення». Класифікація рішень. 2. Послідовність і зміст основних етапів процесу прийняття рішень. 3. Проблемна ситуація. 4. Вимоги до прийняття управлінських рішень. 5. Функції управлінських рішень. 	11	
2.	<p>Тема 2. Психологічні особливості прийняття рішень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості прийняття і опрацювання інформації децидентом. 2. Організація опрацювання інформації людиною. 3. Дескриптивні дослідження проблем прийняття рішень. 4. Психологічні теорії поведінки при ухваленні рішень. 5. Психологічні особливості отримання експертної інформації, необхідної для прийняття рішень. 6. Особливості отримання інформації від експертів. 7. Особливості лінгвістичного та гносеологічного аспекту спілкування з експертом. 8. Класифікація методів отримання інформації. 9. Психологія прийняття рішень. Психологічні аспекти сприйняття ризику. 10. Особливості одноосібних рішень. Особливості багатоособових рішень. 11. Формальні та творчі компоненти у прийнятті рішень. 12. Організація та контроль виконання рішень. 13. Типологія стилів керівництва. 	11	

3.	<p>Тема 3. Вступ до теорії прийняття рішень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет теорії прийняття рішень. 2. Принцип раціональності рішень. 3. Формальний підхід до прийняття рішень. 4. Етапи процесу прийняття рішень та формальні моделі. 5. Зміст процесу прийняття рішень. 6. Послідовність етапів процесу прийняття рішень 7. Моделювання в економіці. Типи моделей. 8. Класифікація задач дослідження операцій. 9. Приклади задач дослідження операцій. 10. Коротка історична довідка 11. Ефективність у прийнятті рішень. 12. Методи оцінки ефективності рішень. 	11	
4.	<p>Тема 4. Бінарні відношення у теорії прийняття рішень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бінарні відношення та операції над ними. 2. Види та операції над бінарними відношеннями. 3. Бінарні відношення в теорії прийняття рішень. 4. Бінарні відношення та система переваг децидента. 5. Впорядковані множини та їх властивості. 6. Структури «домінування-байдужість» та впорядковані множини. 7. Представлення переваг децидента за допомогою функцій та механізмів вибору. 8. Поняття функції вибору. 9. Функції та механізми вибору. 10. Властивості механізмів вибор 	11	
5.	<p>Тема 5. Метризовані відношення в прийнятті рішень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шкали вимірювання та їхня інваріантність. 2. Переваги децидента та шкали вимірювання. 3. Інваріантність стосовно припустимих перетворень шкали вимірювань. 4. Міри близькості та метризовані відношення. 5. Види метризованих відношень. 6. Міри близькості на бінарних відношеннях. 7. Вимірювання переваг в емпіричних системах 	11	
6.	<p>Тема 6. Багатокритерійність та невизначеність у прийнятті рішень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Умови оптимальності за Парето. Проблеми пошуку оптимальних розв'язків багатокритерійних задач. 2. Оптимальність за Парето та Слейтером. 3. Необхідні та достатні умови оптимальності за Парето. 4. Метод аналітичної ієрархії (MAI). Ієрархії та пріоритети. Обґрунтування методу аналітичної ієрархії. 5. Побудова ієрархії MAI 6. Прийняття раціональних рішень в багатокритерійних задачах. 7. Умови раціональності принципів прийняття рішень. 8. Принципи прийняття рішень. 9. Принципи вибору та бінарні відношення. 10. Класифікація невизначеностей. 11. Проблема прийняття рішень в умовах невизначеності. 12. Класифікація невизначеностей. 13. Ризики у прийнятті рішень. 	10	

	14. Поняття ризику. 15. Ідентифікація, контроль та управління ризиками .		
7	Тема 7. Лінгвістична невизначеність та нечіткість <ol style="list-style-type: none"> 1. Нечіткі множини та операції над ними. 2. Означення нечіткої множини. 3. Операції над нечіткими множинами. 4. Відображення нечітких множин. 5. Багатовимірні нечіткі відображення та прообрази. 6. Нечіткі відношення. 7. Означення та операції над нечіткими відношеннями. 8. Властивості нечітких відношень. 9. Формальна постановка завдання досягнення нечіткої мети. 10. Нечіткі відношення переваги. 11. Проблеми вибору за відношенням переваги. 12. Властивості нечітких відношень переваги 	8	
8	Тема 8. Теорія корисності <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія розвитку концепції корисності. 2. Вектор споживання в економіці та його властивості. 3. Розвиток концепції корисності в філософії та економіці. 4. Види корисності. 5. Раціональний вибір на ґрунті функції корисності. 6. Постулати раціонального вибору в економіці. 7. Парадокси вибору на ґрунті корисності. 8. Умови існування функції корисності. 9. Поведінка децидента та умови раціонального вибору. 10. Ідентифікація значень параметрів функцій корисності. 11. Умови незалежності критеріїв. 12. Декомпозиція багатовимірної функції корисності. 13. Ідентифікація значень параметрів функцій корисності. 14. Багатокритерійна теорія корисності 	8	
9	Тема 9. Лінійне програмування та прийняття рішень <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна задача лінійного програмування. 2. Дві стандартні форми задач лінійного програмування. 3. Канонічна форма основної задачі лінійного програмування. 4. Геометрична інтерпретація задач лінійного програмування. 5. Основні аналітичні властивості задач лінійного програмування 6. Постановка транспортної задачі і особливості її структури 7. Застосування транспортних моделей для розв'язування деяких економічних задач. 	8	
10	Тема 10. Практичне застосування моделей та методів прийняття рішень <ol style="list-style-type: none"> 1. Системи масового обслуговування (СМО) 2. Марковські процеси. Потік подій. 3. Формулювання задачі, характеристики та класифікація СМО. 4. Моделі народження і загибелі. Деякі прості СМО. 5. Методи мережевого (сітьового) планування. Основні поняття. 6. Метод критичного шляху. 7. Мінімізація мережі. 8. Задача знаходження найкоротшого шляху. 9. Врахування вартісних факторів при реалізації мережевого графіка 	14	

	10. Теорія ігор і прийняття рішень. 11. Основні поняття теорії ігор. Види ігор. 12. Методи розв'язування антагоністичних матричних ігор 13. Імітаційне моделювання. 14. Типи імітаційних моделей. 15. Ідея методу Монте-Карло. 16. Основні елементи статистичного моделювання. 17. Методи генерування вибіркового значень. 18. Методи збору статистичних даних. 19. Системи імітаційного моделювання		
	Разом	42	78

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено виконання індивідуальних завдань.

7. Методи навчання

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною

«Менеджмент готельного і ресторанного господарства»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
ПРН 1	Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя, дотримуватися принципів безперервного розвитку та постійного самовдосконалення; прагнути професійного зростання, у тому числі в сфері міжнародної електронної комерції, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.	Лекція, ситуаційні вправи, тренінгові завдання, виконання в командах проблемно-орієнтованого завдання, робота в командах	Оцінювання рішень ситуаційних задач, тестових завдань; усних відповідей на практичних заняттях, самостійна та екзаменаційна робота
ПРН 2	Мислити креативно та критично, мати навички таймменеджменту, критично оцінювати наслідки продукованих ідей.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), вирішення ситуаційних завдань, виконання в командах проблемно-орієнтованого завдання, аналітичне завдання	Оцінювання рішень ситуаційних задач, усних відповідей на практичних заняттях, самостійна та екзаменаційна робота

ПРН 3	Демонструвати навички письмової та усної комунікації державною та іноземними мовами, фахово використовувати економічну термінологію	Лекція, виконання в командах проблемно-орієнтованого завдання, аналітичне завдання	Оцінювання рішень ситуаційних проблемно-орієнтованих завдань, тестових завдань; усних відповідей на практичних заняттях, екзаменаційна робота
ПРН 4	Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення	Лекція; ситуаційні завдання, виконання в командах проблемно-орієнтованого завдання, вирішення кейсів з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій	Оцінювання виконання ситуаційних завдань на практичних заняттях, самостійна та екзаменаційна робота
ПРН 5	Демонструвати абстрактне мислення, застосовувати методології дослідження; виявляти, окреслювати та формалізувати проблеми; систематизувати й упорядковувати отриману інформацію; оцінювати та пояснювати вплив ендегенних і екзогенних факторів на процеси та явища у світовому господарстві (у тому числі міжнародної електронної комерції); формулювати висновки і розробляти рекомендації з метою адаптації до нової ситуації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища	Лекція, вирішення кейсів, ситуаційні та аналітичні завдання, тренінгові завдання, виконання в командах проблемно-орієнтованого завдання	Оцінювання рішень ситуаційних задач та аналітичних завдань, тестових завдань; усних відповідей на практичних заняттях, самостійна та екзаменаційна робота
ПРН 6	Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка презентацій за заданою проблематикою, вирішення кейсів	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, тестових завдань, самостійна та екзаменаційна робота
ПРН 7	Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути критичним і	Лекція, вирішення кейсів, виконання в командах	Оцінювання проблемно-орієнтованих та

	самокритичним, розуміти детермінанти впливу на спілкування з представниками інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності та поваги до них	проблемно-орієнтованого завдання, аналітичне завдання	аналітичних завдань, тестових завдань; усних відповідей на практичних заняттях, самостійна та екзаменаційна робота
ПРН 8	Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання в командах проблемно-орієнтованого завдання, вирішення кейсів	Оцінювання виконання в командах проблемно-орієнтованого завдання на практичних заняттях, самостійна та екзаменаційна робота
ПРН14	Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати результативність їх функціонування	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), проблемно-орієнтованого завдання, вирішення кейсів	Оцінювання проблемно-орієнтованих та аналітичних завдань, тестових завдань; усних відповідей на практичних заняттях, самостійна та екзаменаційна робота
ПРН15	Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм МЕВ на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка презентацій за заданою проблематикою	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, тестових завдань, самостійна та екзаменаційна робота
ПРН16	Розуміти та застосовувати базові знання основних нормативно-правових актів і довідкових матеріалів, чинних стандартів і технічних умов, інструкцій та інших нормативнорозпорядчих документів у сфері міжнародних економічних відносин, міжнародної електронної комерції	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація)	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, тестових завдань, самостійна та екзаменаційна робота
ПРН18	Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи	Лекція; ситуаційні завдання, виконання в командах проблемно-	Оцінювання виконання ситуаційних завдань на

	обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків, ілюструвати і презентувати результати оцінювання, підсумовувати та розробляти рекомендації, заходи з адаптації до змін міжнародного середовища	орієнтованого завдання, вирішення кейсів з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій	практичних заняттях, самостійна та екзаменаційна робота
ПРН21	Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація)	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, тестових завдань, самостійна та екзаменаційна робота

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем теорії прийняття рішень (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем прийняття управлінських рішень.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (групова дискусія);
- контроль та оцінювання якості підготовки проблемно-орієнтованих та аналітичних завдань в ході самостійної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати розрахункові, ситуаційні та інші задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій;
- контроль та оцінювання вмінь та навичок вирішувати кейсові проблемні завдання із розподілом ролей в командах.

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Тестування онлайн	виставляється здобувачу вищої освіти за одне тестове питання у випадку правильної відповіді. За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 10 тестових питань закритого типу та з декількома варіантами відповідей.	0,2
Робота над задачами, проблемно-орієнтованими, аналітичними завданнями	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури, передбачені на рівні творчого використання	2
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок	1
Робота над командними роботами тощо	виставляється здобувачу вищої освіти, який досяг цілей завдання, виконав ефективно роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку	4
	виставляється здобувачу вищої освіти, який частково досяг цілей завдання, виконав роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку, проте припускався певних помилок	3-2
	виставляється здобувачу вищої освіти, який не досяг цілей завдання, частково виконав роль ділової гри тощо, не зміг застосувати знання на практиці, обґрунтувати власну думку	1

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення контрольної роботи. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Структура екзаменаційної роботи:

- проблемно-орієнтоване завдання – 20 балів;
- тести – 20 балів (10 тестових завдань x 2,0 бали).

Проблемно-орієнтовані завдання екзаменаційної роботи оцінюються таким чином.

Система оцінювання знань, бали		Критерії оцінки
від 1.0 до 20.0	20.0-15.0	виставляється здобувачу вищої освіти, який при письмовій відповіді обґрунтував методику та методи вирішення завдання; провів розрахунки за визнаними методами; отримав вірні результати розрахунку; зробив повні висновки за кожним етапом дослідження; визначив фактори впливу; обґрунтування та висновки є всебічними, систематизованими, демонструють глибокі знання програмного матеріалу, грамотно інтерпретуються, демонструють критичне мислення та творче використання теоретичного матеріалу щодо одержаних результатів
	14.0-9.0	виставляється здобувачу вищої освіти, який при письмовій відповіді обґрунтував методику та методи вирішення завдання (проте допускається не повне обґрунтування); провів розрахунки за визнаними методами; отримав вірні результати розрахунку; зробив загальні висновки; проте, обґрунтування та висновки мають бути систематизованими, демонструвати знання програмного матеріалу; допускаються не повне обґрунтування отриманих результатів та деякі помилки у розрахунках
	8.0-1.0	виставляється, якщо при письмовій відповіді здобувач вищої освіти виявив недостатні знання основного програмного матеріалу, в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти надається можливість скласти залікову роботу в тестовій формі (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Теорія прийняття рішень».

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Які отримують студенти в 5 семестрі

Поточний контроль та самостійна робота					Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1.							
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	60	40	100
10	10	10	15	15			

Які отримують студенти в 6 семестрі

Поточний контроль та самостійна робота					Разом	Екзамен	Сума
Розділ 2							
Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	60	40	100
10	10	10	15	15			

Шкала оцінювання

Сума балів за вспротязом семестру види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЗВО	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література Рекомендоване методичне забезпечення Базова література

1. Прийняття рішень: теорія та практика : підручник / А. В. Катренко, В. В. Пасічник. Львів : Новий Світ – 2000, 2020. 447 с.
2. *Гавриш В. І.* Конспект лекцій з дисципліни: «Теорія прийняття рішень в умовах економічних та екологічних обмежень». Миколаїв, 2014. 82 с.
3. *Кушлик-Дивульська О.І., Кушлик Б.Р.* Основи теорії прийняття рішень. Київ, 2014. 94с.
4. Теорія прийняття рішень [текст] підручник. / За заг. ред. Бутка М. П. [М. П. Бутко, І. М. Бутко, В. П. Мащенко та ін.] Київ : Центр учбової літератури, 2015. 36 с.
5. *Дякон В. М., Ковальов Л. Є.* Моделі і методи теорії прийняття рішень : Підручник. Київ: АНФ ГРУП, 2013. 604 с.
6. *Решетняк О.І.* Обоснование хозяйственных решений и оценка рисков : практикум для студентов вузов, обучающихся по специальности 051 – Экономика [каф. економіки и права ; авт.-сост. О.И. Решетняк]. – Харьков : Изд-во НУА, 2020. – 108 с.

Допоміжна

1. Твердохліб М.Г. Моделювання та інформаційні системи в економіці: міжвід. наук. зб. / Відп. ред. М.Г. Твердохліб – К.: КНЕУ, 2013. – Вип. 69. — 167 с.
2. Ситник В.Ф. Системи підтримки прийняття рішень / В.Ф. Ситник, С.П. Ріппа. – К.: Техніка, 2015. – 373 с.
3. Петруня Ю.Є., Говоруха В.Б., Літовченко Б.В. та ін. Прийняття управлінських рішень. Навч. посіб. / за ред. Ю.Є. Петруні. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.
4. Василенко В.А. Теорія і практика: розробки управлінських рішень: Навчальний посібник. – Київ: ЦУЛ, 2013 – 420 с.
5. *Решетняк О.І.* Управління інноваційною активністю підприємств готельно-ресторанної сфери. Іноваційні напрямки розвитку міжнародної електронної комерції та готельно-ресторанної справи : колективна монографія / за заг. ред. Н.І. Данько, В.О. Бабенко. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. С. 45-83 ISBN 978-966-285-715-3
6. *Кабушкин Н.И.* Менеджмент гостиниц и ресторанов : учебное пособие. М. : КНОРУС, 2013. 416 с.
7. Решетняк О.І., Білоусов Д.В. Особливості підготовки кадрів в контексті цифрової конкурентоспроможності. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8523> (дата звернення: 23.02.2021). DOI: [10.32702/2307-2105-2021.1.92](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.1.92)
8. Решетняк О.І., Лободін Р.О. Кластери в інноваційній економіці: моделі

потрійної, чотириланкової та п'ятиланкової спіралі. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. Секція : Економіка*. 2020. Т. 6 (85). С. 69–74. DOI: 10.32782/2304-0920/6-85-13 (включено до: Index Copernicus, Google Scholar та ін.).

9. Решетняк О.І. Вибір форсайт-методів для обґрунтування напрямів наукового розвитку. *Modern Economics*. 2019. № 18. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V18\(2019\)-25](https://doi.org/10.31521/modecon.V18(2019)-25).

10. Решетняк О.І. Форсайт-методи в управлінні науково-технологічним розвитком. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7492>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.67

Інформаційні ресурси

1. Science and Technology [Електронний ресурс] / U. S. Department of State. – Режим доступу: <http://www.state.gov>.
2. <http://www.lelandl.stanford.edu/group/STS/global.html> – глобальні моделі.
3. <http://www.lambent.com/Systems/sysbib.htm> – бібліографія системного аналізу.
4. <http://pespmcl.vub.ac.be/EVOCOPUB.html> – матеріали теорії складних соціальних систем.
5. <http://pespmcl.vub.ac.be/SYSTHEOR.html> – теорія складних соціальних систем.
6. <http://www.aries.eu.int/> - європейські інформаційно-аналітичні центри.
7. <http://www.trader.recl.com> – інформаційно-довідкова система.
8. Наука, технології та інновації [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Урядовий портал [Електронний ресурс] / Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control>.
10. Харківська обласна державна адміністрація. Департамент агропромислового розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

- В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:
 - – дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
 - – аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.